

УДК 352/354

<https://orcid.org/0000-0001-6220-3477>

Олена Коврига,

Кандидат наук з державного управління,
Доцент, доцент кафедри менеджменту
освіти та права

Центральний інститут післядипломної
освіти

Університет менеджменту освіти

м. Київ, Україна

elenakovrsga@ukr.net

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОСВІТИ І НАУКИ

Анотація. У статті розглянуто державне управління освітою як функція організованих систем, що забезпечує збереження структури, підтримку режиму діяльності, реалізацію програм, досягнення цілей та ґрунтується на єдності цілей, завдань, принципів і програм з основних напрямів діяльності державних органів управління освітою. Вибір методів державного управління в системі освіти залежить від стратегічних і тактичних цілей держави у сфері соціальної політики, до яких віднесено: наповнення реформ, які проводяться у вищій школі, соціальним змістом; розвиток демократичних засад та реалізацію прав людини щодо одержання освіти всіх рівнів; активізацію соціальної ролі держави та відпрацьовування взаємодії держави і суспільства в соціальній сфері; створення можливостей для реалізації здібностей людини; оптимізацію ситуації на ринку освітніх послуг; розвиток інфраструктури системи освіти; модернізацію системи освіти; зближення академічної науки з освітою і промисловістю; оптимізацію структури людського капіталу.

Реформування освіти і науки зумовлене необхідністю впровадження кардинальних змін, спрямованих на підвищення якості, доступності та конкурентоспроможності освіти в нових економічних і соціокультурних умовах, прискорення інтеграції України в міжнародний освітній простір і є цілеспрямованим співробітництвом органів влади, суб'єктів вищої школи та суспільства в цілому. Систематизовано напрями реформування системи вищої освіти України, а саме: оптимізація мережі навчальних закладів з урахуванням демографічних та економічних реалій, узгодження кваліфікаційних характеристик, стандартів і навчальних програм з освітньо-кваліфікаційними вимогами робочих місць та мотивація роботодавців до участі в підготовці навчальних програм, узгодження з ними освітніх і професійних стандартів; переорієнтація навчальних планів на збільшення

частини практичного компонента; масштабне запровадження програм стажування на виробництві. Отримано цілісне бачення стану освіти та основних проблем. До головних можна віднести: державну монополію та надмірну централізацію, невідповідність освіти сучасним вимогам та ринку праці, відсутність партнерських зв'язків із роботодавцями та експериментально-навчальної бази, якість та конкурентність вищої освіти, ефективність використання наявного науково-технічного персоналу та підвищення престижу наукової діяльності.

Ключові слова: освіта, система освіти, управління освітою, державне управління, державне управління освітою, реформування системи освіти, навчальні заклади, заклади вищої освіти.

Актуальність дослідження і постановка проблеми. В сучасному світі оволодіння сучасними знаннями виступає головним чинником, необхідним для сталого розвитку економіки і суспільних відносин на основі передових досягнень науки і техніки. Сьогодні у вітчизняній сфері освіти відбувається формування нових стандартів щодо забезпечення високої якості, доступності та конкурентоспроможності освітніх послуг. У зв'язку з цим, виникла потреба впровадження нових, науково обґрунтованих підходів щодо модернізації системи державного управління вищою освітою в Україні, удосконалення взаємозв'язку державного управління і самоуправління вищих навчальних закладів, перерозподілу адміністративних функцій з делегуванням оптимального обсягу повноважень на нижні рівні державного управління.

Аналіз досліджень та публікацій. Вивчаючи питання, пов'язані із реформуванням освітньої сфери та управлінням освітою, науковці досліджують підґрунття зміни ролі та місця державного управління у забезпеченні регулювання відносин у галузі освіти на сучасному етапі розвитку українського суспільства. Даним питанням присвячена ціла низка праць таких вчених, як В. Андрущенко, Ю. Вітренка, О. Дація, В. Жураківського, М. Згуровського, В. Князева, В. Кременя, В. Лугового, О. Мещанінова, П. Надолішнього, С. Ніколаєнка, Є. Суліми та ін. Проте необхідність подальшого наукового аналізу та усвідомлення цих змін з

метою подальшого реформування у сфері освіти зумовлюють актуальність даного дослідження.

Мета статті полягає в дослідженні та аналізі соціальних аспектів в контексті модернізації управління системою освіти та розкритті концептуальних напрямів реформування державної політики в сфері освіти і науки. Теоретично обґрунтувати і розробити науково-практичні рекомендації щодо вдосконалення напрямів реалізації розвитку механізмів державного управління підготовкою кадрів в системі освіти і науки України.

Виклад основного матеріалу. ХХІ століття сприймається сучасниками як епоха інтенсивних соціокультурних, економічних, технологічних, демографічних та інших змін, що приймають глобальний характер. У цій ситуації майбутнє соціальних і культурних інститутів, що навіть мають тривалу історію і міцно «укорінених», є невизначеним. Зокрема, темою напружених дискусій стає майбутнє вищої школи, її роль у збереженні та розвитку людського капіталу, генерації наукових знань, технологічних і інших інновацій [12, с.1].

Майбутній вектор розвитку, ідеологія та основні напрямки модернізації освіти визначені як в ряді авторитетних міжнародних документів так і в державних нормативних і програмних документах.

Так, в Magna Charta Universitatum (Великій хартії університетів, підписаній 18 вересня 1988 року) вказано, що кожен університет є самостійною установою, що створює і передає культуру через наукові дослідження та освіту. Щоб вчасно реагувати на потреби навколишнього світу, він повинен бути морально і інтелектуально незалежним від будь-якої політичної й економічної влади [2].

У Лімській декларації «Про академічну свободу та автономію вищих навчальних закладів» (м. Ліма, 1988 рік), підписаній у рік 40-ї річниці Всесвітньої декларації прав людини, підкреслюється важливість права на освіту і що правом на освіту можна користуватися повністю лише в атмосфері академічної свободи та автономії вищих навчальних закладів,

визнає високу вразливість академічної спільноти від політичних та економічних утисків [5, с.17].

Для Болонського процесу ідея автономії вищих навчальних закладів також є ключовою. У ній зазначено, що незалежність і автономія університетів дає впевненість в тому, що системи вищої освіти і наукових досліджень будуть безперервно адаптуватись до змін суспільства, його потребам і необхідності розвитку наукових знань.

Система вищої освіти України була оцінена експертами Болонського процесу з точки зору процесу модернізації та відповідності європейським нормам. За показниками «національна рамка кваліфікацій», «рівень участі студентів у забезпеченні якості», «рівень міжнародної участі у забезпеченні якості» та «визнання попереднього навчання» Україна отримала в 2012 році лише один бал з п'яти [8, с.20].

Стає цілком очевидним, що розвиток вищої освіти, її якість та конкурентноспроможність напряду залежить від ступеню державного контролю, адже найконкурентніші вищі навчальні заклади світу мають високий рівень автономії.

На сьогодні процес реалізації академічних свобод і реальної університетської автономії на практиці зіткнувся з низкою труднощів. У тексті Закону України «Про вищу освіту» в ст. 46 передбачене право вищого навчального закладу на «визначення змісту освіти, визначення планів прийому, встановлення і присвоєння вчених звань та ін. повноваження». У ст. 29 вказано, що одним з основних принципів управління вищим навчальним закладом є автономія та самоврядування [3]. Певні принципи автономії вищих навчальних закладів визначені в Положенні про державний вищий навчальний заклад.

У Щорічному Посланні Президента України до парламенту визначено неефективність надмірного централізованого управління, що стосується академічної, адміністративної, кадрової та фінансової автономії, всебічного розвитку академічної свободи [9].

Одним із головних кроків удосконалення системи освіти, що був визначений у Програмі економічних реформ на 2011-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава», є підвищення самостійності вищих навчальних закладів у розпорядженні фінансовими ресурсами за рахунок розширення можливостей навчальних закладів залучати додаткові кошти за рахунок легалізації інституту «ендавменту» – благодійних цільових некомерційних фондів; використання грантової підтримки дослідних проектів та освітніх інновацій; розширення списку платних послуг, що надаються за навчальними закладами та інше. Зазначаючи, що на сьогодні механізм державного фінансування системи освіти є неефективним так само, як і рівень використання цих коштів. Адже основні статті видатків бюджету спрямовані не на підвищення якості освіти, а на виплату заробітної плати, стипендій і комунальних платежів (майже 100% усього фінансування із загального фонду бюджету) [7].

Також одними із важливих напрямків реформування системи освіти, за цією програмою є оптимізація мережі навчальних закладів з урахуванням демографічних і економічних реалій, узгодження кваліфікаційних характеристик, стандартів і навчальних програм з освітньо-кваліфікаційними вимогами робочих місць та мотивація роботодавців до участі в підготовці навчальних програм, узгодження з ними освітніх і професійних стандартів; переорієнтація навчальних планів на збільшення частини практичного компонента; масштабне запровадження програм стажування на виробництві[7].

Відповідно до визначення основних шляхів реалізації концептуальних ідей та поглядів на подальший розвиток освіти можна отримати цілісне бачення стану освіти та інституційних проблем. До головних можна віднести:

- державну монополію та надмірну централізацію,
- невідповідність освіти сучасним вимогам та ринку праці,
- відсутність партнерських зв'язків з роботодавцями та експериментально-навчальної бази,

- якість та конкурентність вищої освіти,
- ефективність використання наявного науково-технічного персоналу та підвищення престижу наукової діяльності.

Надзвичайно привабливою для України може стати модель громадських місцевих коледжів США. Це дворічні коледжі, які готують широкий спектр робітників і технічних спеціалістів для різноманітних галузей народного господарства. Вони мають гнучкі навчальні програми, які поряд з освоєнням робітничої професії, дають студентам змогу переходити до чотирирічних університетів на програми бакалаврів (на третій курс), а також задовольняють потреби населення в отриманні освітянських послуг протягом усього життя після отримання диплома або заради зміни кар'єри. Окремий інтерес становить система фінансування, управління місцевих коледжів, а також методологія розробки навчальних програм. 44% студентів США навчаються саме в місцевих коледжах, які входять до складу консорціумів.

Цікавою і корисною для України може бути розробка спільних програм з американськими місцевими коледжами, які містять взаємовідвідування адміністраторів і викладачів з обох сторін, з метою вивчення конкретних можливостей імплементації даної моделі в Україні; створення пакетів програм методології фінансування й управління місцевих коледжів, створення працюючої експериментальної моделі місцевого коледжу в Україні з метою оцінки ефективності поширення її на рівні держави. Створення регіональних міжуніверситетських консорціумів є досить перспективним напрямком на сучасному етапі розвитку системи вищої освіти України.

Корисною могла бути розробка експериментальної програми співробітництва між українськими університетами і бізнесом, з одного боку, і одним з відомих закордонних консорціумів університетом, з іншого, з метою розробки експериментальної моделі консорціуму українських університетів у певному регіоні з метою врегулювання дисбалансу на освітянському ринку в Україні, а також забезпечення якісного підвищення стандартів освіти.

Безумовно актуальним є також розширення напрямків міжуніверситетського співробітництва на міжнародному рівні, наприклад, шляхом співпраці українських та американських консорціумів та шляхом створення міжнародних консорціумів, до яких би входили заклади вищої освіти з різних країн світу.

Саме створення на добровільній основі міжуніверситетських консорціумів є перспективним способом гнучкого реагування вищої школи на запити суспільства, що дозволяє створити умови для повної реалізації здібностей кожної молодої людини та кожного регіону при будівництві демократичної та економічно розвинутої держави.

Цікавим для України досвід управління освітою в Німеччині, а саме дуальна система професійної освіти. У науковій праці «Професійна освіта в Німеччині» наукові співробітники Федерального інституту обґрунтовують чотири рівні соціального партнерства: національний, регіональний, секторальний та рівень підприємства [4, с. 115]. Так, національний рівень реалізовує такі ключові завдання, як участь партнерів у розробленні професійних стандартів і надання рекомендацій у всіх галузях та аспектах освіти. До регіонального рівня вчені відносять: а) земельний рівень – надає рекомендації у всіх галузях освіти стосовно співпраці навчального закладу і підприємства; б) рівень відповідальних служб – проведення консультацій і контроль за складанням іспитів на підприємстві. Секторальний рівень передбачає проведення переговорів між усіма зацікавленими партнерами з метою надання місць для навчання, проведення переговорів щодо покращення навчання. Рівень підприємства полягає у плануванні і проведенні навчання на підприємстві.

Протягом трьох-чотирьох днів на тиждень студенти проходять практику на підприємстві на основі підписаного договору. Професійне навчання в дуальній системі починається з випробувального терміну, тривалість якого складає 1-4 місяці. Протягом цього терміну або підприємства, або учень може розірвати договір. Щорічно підприємство надає студенту відпустку, виплачує

щомісяця грошові винагороди. Після закінчення навчання студент залишається працювати на підприємстві [10, с. 79].

Теоретична професійна підготовка відбувається протягом одного-двох днів на тиждень в Університеті; фінансування навчання в освітніх закладах(оплата праці, утримання приміщень, обладнання, житлово-комунальні послуги) здійснюється за рахунок коштів федеральних земель. Професії, що охоплюються дуальною системою затверджуються федерацією, землями і партнерами, з огляду на потреби ринку. Рішення про введення нової професії до цієї системи приймає Головний комітет при Інституті професійної освіти, до складу якого входять представники федеральних земель, роботодавці, профспілки, міністерства земель [1, с.48].

Для підприємств дуальна система професійної освіти – це вплив на зміст і організацію навчання, низькі витрати на комплектування кадрів та забезпечення запасу кваліфікаційних робітників. Для студентів – навчання, яке відповідає вимогам ринку праці, формування соціальної компетентності. Для держави – низькі витрати на професійне навчання та низький рівень безробіття [1,с.49].

Ефективний розвиток вищої освіти в Україні на основі європейського і світового досвіду вимагає здійснення наступних кроків:

- сприяння розвитку вищих навчальних закладів як активних суб'єктів ринку і пов'язане з цим засвоєння нових практик: отримання кредитів, укладання договорів з підприємствами, бізнесом, створення комерційних програм і учбових закладів спільно з іншими університетами;
- заохочення інтеграції університетів в європейський освітній простір;
- створення і розвиток інституції організацій-посередників, яким держава (МОН України) делегує частину власних повноважень, а вищі навчальні заклади відчужують частину своєї автономії;
- розробка критеріїв формування рейтингів вищих навчальних закладів, що відповідатимуть світовій і європейській практиці.

За прогнозом ЮНЕСКО у найближчі 20 років у групах країн

розгортатимуться різні соціально-антропологічні проекти, які будуть забезпечувати їх реалізацію в системі освіти. На тлі зростаючої світової конкуренції будуть формуватись «освітні ареали», в основі яких лежатиме єдність мов і культур. Саме формування освітніх ареалів буде гостро конкурентним процесом. Найбільш потужними освітніми ареалами будуть: європейсько-американський англомовний освітній ареал; китайський освітній ареал; іспано-латиноамериканський освітній ареал; арабо-ісламський освітній ареал. У кожному освітньому ареалі буде країна-лідер (або група країн), що експортує вищу освіту. на процеси формування освітніх ареалів будуть накладатися процеси глобалізації знання і поширення освітніх технологій нового покоління [11, с. 45]. Тому для України вкрай важливим завданням є формування освітнього ареалу з країнами Азії та Кавказу. У даних країнах буде спостерігатися значний приріст молодого населення, що зробить для них актуальною трудову і освітню міграцію.

Висновки. Недостатнє фінансування освітньої діяльності призвело до того, що система освіти і науки України значно відстає від потреб держави та суспільства. По-перше, змінилася соціальна роль, предмет і структура освіти, по-друге, вища освіта перестала асоціюватися з категорією людей, що мають різнобічні знання, володіють навичками самоосвіти та інтелектуальної культури. Важливого значення в цих умовах набуває науково обґрунтований вибір напрямів і ступеню державного впливу на цю сферу діяльності.

Таким чином, питання реформування освіти і науки є одним із пріоритетних напрямків державного управління в Україні і зумовлена необхідністю впровадження кардинальних змін, спрямованих на підвищення якості, доступності і конкурентоспроможності освіти в нових економічних і соціокультурних умовах, прискорення інтеграції України в міжнародний освітній простір. Концептуальні засади реформування сфери вищої освіти чітко визначені головними програмними документами держави. Аналіз європейського і світового досвіду вказує на основні тенденції розвитку системи освіти: диверсифікованістю типів вищих навчальних закладів,

автономія та децентралізація управління на регіональних і муніципальному рівнях, фінансування освіти. Централізація на рівні загальнонаціонального масштабу виражена в забезпеченні конкурентоспроможності країни на світовому ринку, контролю за витратами державних коштів, а також забезпеченні високої якості навчання й наукових досліджень.

Список використаних джерел

1. Бойчевська І. Роль системи дуальної освіти у професійній підготовці молоді у Німеччині. Порівняльно-педагогічні студії, 2009. № 2. С. 47–51.
2. Болонський університет. Велика хартія університетів. URL: <http://www.magna-charta.org>. (дата звернення 17.11.2020 р.)
3. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2984-14/print1375188207309393>.(дата звернення 12.03.2020)
4. Креденець Н. Я. Соціальне партнерство в дуальній системі професійної освіти Німеччини та Австрії. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка. Сер. Педагогіка. Тернопіль, 2011. № 5. С. 112–117.
5. Лімська декларація «Про академічну свободу і автономію вищих навчальних закладів» Академічні свободи, університетська автономія та освіта для сталого розвитку. Мовою документів. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2009. С. 17-21.
6. Нітенко О. В. Особливості взаємодії закладів освіти й ринку праці в Німеччині. *Вища освіта України : теорет. та наук.-метод. часопис*. № 3 (додаток 2). Темат. вип. «Європейська інтеграція вищої освіти України у контексті Болонського процесу». Т. 1. К., 2012. С. 36–39.
7. Програма економічних реформ України на 2010-2014 рр. «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» URL:http://www.president.gov.ua/docs/Programa_reform_FINAL_2.pdf (дата звернення 17.11.2020 р.)
8. Чужиков В. Соціальні наслідки Євроінтеграції України. Система вищої освіти. К. : Фонд Еберта в Україні, Лист. 2012. 20 с.
9. Щорічне послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2018 році». К. : НІСД, 2018. 576 с.
10. Яковенко О. Практична підготовка у вищих навчальних закладах Німеччини: особливості дуальної системи. Порівняльна професійна педагогіка, 2012. № 1. С. 76–81.
11. Global Monitoring Report on EFA (Education for All). United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, 2010. P. 45.

12. Readings B. The university in ruins. Cambridge : Harvard University Press, 1996. 126 p.

References

1. Boychevskaya I. The role of the dual education system in the training of young people in Germany. Comparative and pedagogical studies, 2009. № 2. P. 47–51.

2. University of Bologna. Grand Charter of Universities. URL: <http://www.magna-charta.org>. (application date October 7, 2019)

3. Law of Ukraine "On Higher Education" dated 01.07.2014 № 1556 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2984-14/print1375188207309393>. (Access date 12.03.2020)

4. Krednets N. Ya. Social partnership in the dual system of vocational education in Germany and Austria. Scientific notes of Ternopil National Pedagogical University. Vladimir Hnatiuk. Ser. Pedagogy. Ternopil, 2011. № 5. S. 112–117.

5. Lima Declaration "On Academic Freedom and Autonomy of Higher Education Institutions" Academic Freedoms, University Autonomy and Education for Sustainable Development. In the language of documents. Mykolaiv: BSU Publishing House named after Petra Mogili, 2009. S. 17-21.

6. Nitenko O.V. Features of the interaction of educational institutions and the labor market in Germany. Higher education in Ukraine: a theory. and scientific method. magazine. № 3 (Appendix 2). Theme. issue "European integration of higher education in Ukraine in the context of the Bologna process." T. 1. K., 2012. S. 36–39.

7. Program of economic reforms of Ukraine for 2010-2014 "Wealthy society, competitive economy, efficient state" URL: http://www.president.gov.ua/docs/Programa_reform_FINAL_2.pdf (application date 15.11.2019)

8. Chuzhikov V. Social consequences of Ukraine's European integration. Higher education system. K. : Ebert Foundation in Ukraine, Letter. 2012. 20 p.

9. Annual Message of the President of Ukraine to the Verkhovna Rada of Ukraine "On the Internal and External Situation of Ukraine in 2018". K.: НІСД, 2018. 576 c.

10. Yakovenko O. Practical training in higher education in Germany: features of the dual system. Comparative professional pedagogy, 2012. № 1. P. 76–81.

11. Global Monitoring Report on EFA (Education for All). United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, 2010. R. 45.

12. Readings B. The university in ruins. Cambridge: Harvard University Press, 1996. 126 p.

ЕЛЕНА КОВРИГА

кандидат наук по государственному управлению, доцент,
доцент кафедры менеджмента образования и права,
Центральный институт последипломного образования
Университет менеджмента образования
м. Киев, Украина

КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ РЕФОРМИРОВАНИЯ СИСТЕМЫ ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ

Аннотация. В статье рассмотрены государственное управление образованием как функция организованных систем, обеспечивающая сохранение структуры, поддержание режима деятельности, реализацию программ, достижение целей и основывается на единстве целей, задач, принципов и программ по основным направлениям деятельности государственных органов управления образованием. Выбор методов государственного управления в системе образования зависит от стратегических и тактических целей государства в области социальной политики, к которым отнесены: наполнение реформ, проводимых в высшей школе, социальным содержанием; развитие демократических основ и реализацию прав человека по получению образования всех уровней; активизацию социальной роли государства и отработки взаимодействия государства и общества в социальной сфере; создание возможностей для реализации способностей человека; оптимизацию ситуации на рынке образовательных услуг; развитие инфраструктуры системы образования; модернизацию системы образования; сближение академической науки с образованием и промышленностью; оптимизации структуры человеческого капитала.

Реформирование образования и науки обусловлено необходимостью внедрения кардинальных изменений, направленных на повышение качества, доступности и конкурентоспособности образования в новых экономических и социокультурных условиях, ускорение интеграции Украины в международное образовательное пространство и является целенаправленным сотрудничеством органов власти, субъектов высшей школы и общества в целом. Систематизированы направления реформирования системы высшего образования Украины, а именно: оптимизация сети учебных заведений с учетом демографических и экономических реалий, согласование квалификационных характеристик, стандартов и учебных программ по образовательно-квалификационным требованиям рабочих мест и мотивация работодателей к участию в подготовке учебных программ, согласование с ними образовательных и профессиональных стандартов; переориентация учебных планов на увеличение части практического компонента; масштабное внедрение программ стажировки на производстве. Получено целостное видение состояния образования и основных проблем. К главным можно отнести: государственную монополию и чрезмерной централизации,

несоответствие образования современным требованиям и рынка труда, отсутствие партнерских связей с работодателями и экспериментально-учебной базы, качество и конкурентоспособность высшего образования, эффективность использования имеющегося научно-технического персонала и повышение престижа научной деятельности .

Ключевые слова: образование, система образования, управления образованием, государственное управление, государственное управление образованием, реформирование системы образования, учебные заведения, учреждения высшего образования.

OLENA KOVRIGA

Candidate of Sciences in Public Administration, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Education and Law Management,
Central Institute of Postgraduate Education
University of Education Management
Kyiv, Ukraine

CONCEPTUAL FUNDAMENTALS OF EDUCATION AND SCIENCE SYSTEM REFORM

Abstract. The article considers the state management of education as a function of organized systems that ensures the preservation of the structure, maintenance of the regime, implementation of programs, achievement of goals and is based on the unity of goals, objectives, principles and programs in the main areas of state education management. The choice of methods of public administration in the education system depends on the strategic and tactical goals of the state in the field of social policy, which include: filling the reforms carried out in higher education with social content; development of democratic principles and realization of human rights to receive education at all levels; activation of the social role of the state and working out of interaction of the state and society in the social sphere; creating opportunities for the realization of human abilities; optimization of the situation on the market of educational services; development of the infrastructure of the education system; modernization of the education system; convergence of academic science with education and industry; optimization of human capital structure.

Reforming education and science is conditioned by the need to introduce radical changes aimed at improving the quality, accessibility and competitiveness of education in the new economic and socio-cultural conditions, accelerating Ukraine's integration into the international educational space and is purposeful cooperation between government, higher education and society as a whole. The directions of reforming the higher education system of Ukraine are systematized, namely: optimization of the network of educational institutions taking into account demographic and economic realities, harmonization of qualification characteristics, standards and educational programs with educational and qualification

requirements of jobs and motivation of employers to participate in curriculum preparation. educational and professional standards; reorientation of curricula to increase part of the practical component; large-scale introduction of internship programs in the workplace. A holistic vision of the state of education and the main problems is obtained. The main ones are: state monopoly and excessive centralization, non-compliance of education with modern requirements and the labor market, lack of partnerships with employers and experimental training base, quality and competitiveness of higher education, efficient use of existing scientific and technical staff and increasing the prestige of scientific activity. .

Key words: education, education system, education management, public administration, public administration of education, education system reform, educational institutions, higher education institutions.